

Miejsce na identyfikację szkoły

ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY Z OPERONEM GEOGRAFIA

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy: 180 minut

LISTOPAD
2014

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 23 strony (zadania 1.–50.) oraz **barwną mapę**. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Obok numeru każdego zadania podana jest maksymalna liczba punktów możliwych do uzyskania.
7. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **70 punktów**.

Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Arkusz opracowany przez Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON.

Kopiowanie w całości lub we fragmentach bez zgody wydawcy zabronione. Wydawca zezwala na kopiowanie zadań przez dyrektorów szkół biorących udział w programie Próbną Maturą z OPERONEM.

Zadania 1.–8. wykonaj na podstawie barwnej mapy Beskidu Żywieckiego.

Zadanie 1. (1 pkt)

Oblicz i zapisz nachylenie (wynik podaj w promilach) wyciągu narciarskiego na Mosorny Groń (pole E4). Dolną stację wyciągu wybudowano na wysokości 740 m n.p.m.

Obliczenia:

Nachylenie wyciągu wynosi .....

Zadanie 2. (2 pkt)

Oceń, które pole: C6 czy D7, jest bardziej atrakcyjne pod względem turystycznych walorów antropogenicznych. Podaj trzy argumenty.

Ocena: .....

Argumenty:

1. ....

2. ....

3. ....

Zadanie 3. (1 pkt)

Zaznacz, w którym z podanych miejsc turysta najwcześniej zobaczy wschód Słońca w dniu równonocy wiosennej.

a) Przełęcz Opaczne (pole B1/B2)

b) Jałowcowy Garb (pole A5)

c) Jaworzyna (pole E6)

Zadanie 4. (2 pkt)

Rejon Zawoi cieszy się dużą popularnością wśród turystów zarówno latem, jak i zimą. Znacznym ograniczeniem dla ruchu turystycznego jest pogoda. Aby zapewnić atrakcje turystyczne również w czasie niepogodnych dni, zaproponowano wybudowanie w Zawoi Górnej, między hotelem Krakowianka a kościołem (pole C4), kompleksu hotelowego z aquaparkiem, salonami spa i historycznym parkiem rozrywki.

Podaj dwie korzyści i dwa negatywne skutki ekonomiczne lub środowiskowe, które mogą wystąpić po wybudowaniu tego kompleksu.

Korzyści:

1. ....
2. ....

Negatywne skutki:

1. ....
2. ....

Zadanie 5. (1 pkt)

Oblicz i podaj, na jakiej wysokości będzie górowało Słońce na Przełęczy Opaczne (pole B1/B2) w dniu przesilenia letniego.

Obliczenia:

Wysokość górowania Słońca wynosi .....

Zadanie 6. (1 pkt)

Wskaż trzy rodzaje turystyki kwalifikowanej, jakie można uprawiać na obszarze przedstawionym na mapie.

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 7. (2 pkt)

Zaproponuj trasę pieszej wycieczki z miejscowości Widły (pole D3) do schroniska Markowe Szczawiny (pole C6). W opisie trasy uwzględnij trzy różne elementy zagospodarowania turystycznego umożliwiające odpoczynek piechurów oraz trzy turystyczne atrakcje przyrodnicze znajdujące się na tej trasie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (1 pkt)

Czerwony szlak turystyczny między Halą Czarną (pole B6 na załączonej mapie) a schroniskiem Markowe Szczawiny (pole C6) został czasowo zamknięty.

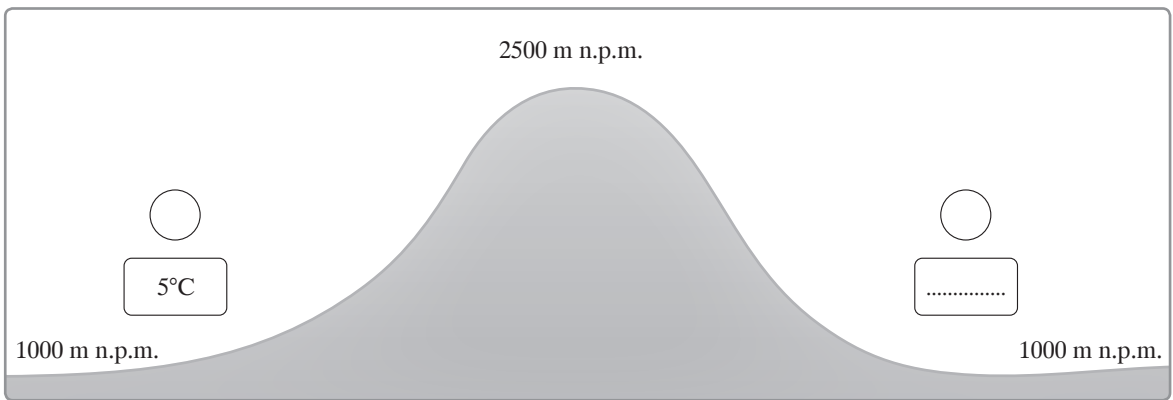
Podaj trzy przyczyny zamykania szlaków turystycznych.

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 9. (2 pkt)

Uzupełnij schemat tak, aby przedstawiał mechanizm powstawania wiatru fenowego.

- a) W koła wpisz ośrodki baryczne.
- b) Strzałkami zaznacz kierunek ruchu mas powietrza.
- c) Oblicz i zapisz na schemacie temperaturę po stronie zawietrznej po przejściu fenu.

Obliczenia:

Zadanie 10. (1 pkt)

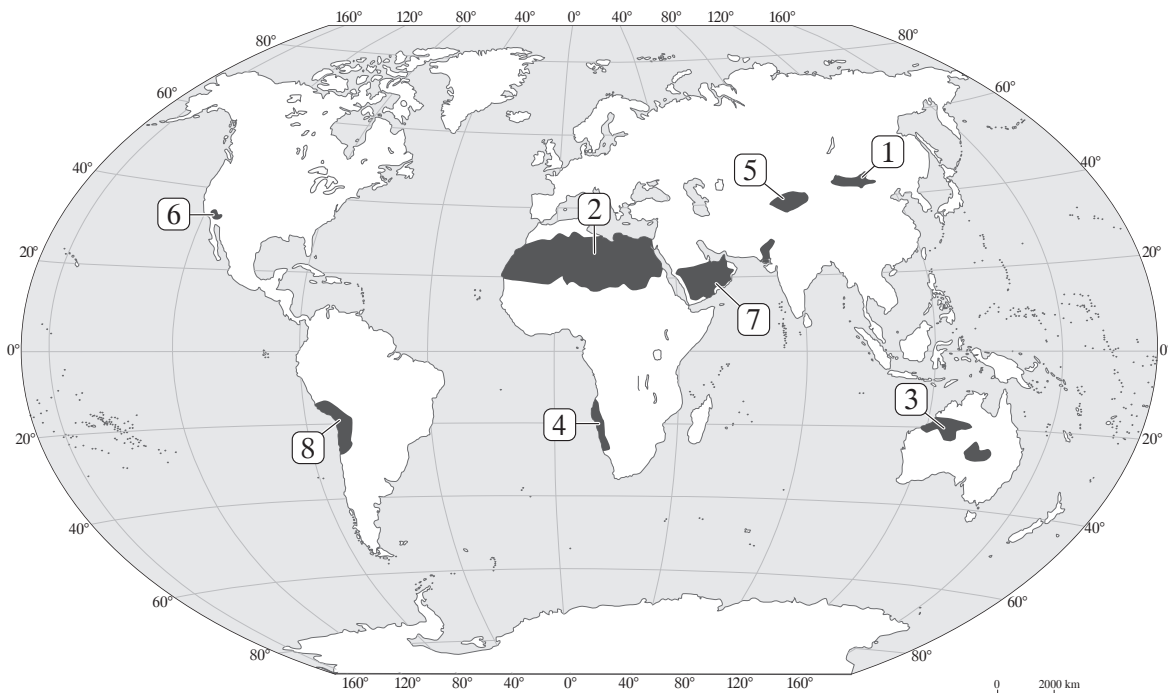
Podaj dwie gospodarcze konsekwencje występowania wiatrów typu fenowego.

1. ....
2. ....

Zadanie 11. (1 pkt)

Podanym pustyniom przyporządkuj numer z mapy oraz dopasuj przyczynę powstania danej pustyni. Wykorzystaj podane określenia.

zimny prąd morski, cień opadowy, prądy zstępujące, deflacja

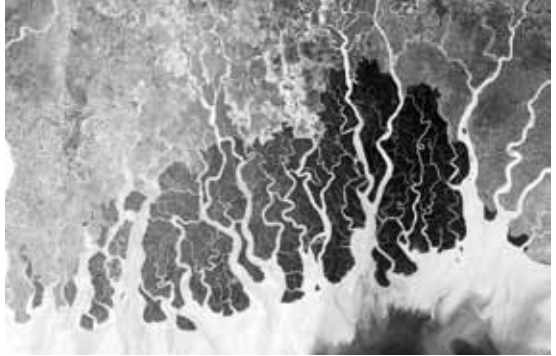

Lp.	Nazwa pustyni	Numer na mapie	Przyczyna powstania
1.	Gobi		
2.	Atacama		
3.	Ar-Rab al-Chali		

Zadanie 12. (2 pkt)

Na zdjęciach przedstawiono ujścia dwóch rzek.

Zapisz pod odpowiednim zdjęciem nazwę ujścia. Wyjaśnij, w jakich warunkach dochodzi do powstania danego ujścia rzecznego oraz podaj przykład jego gospodarczego wykorzystania.

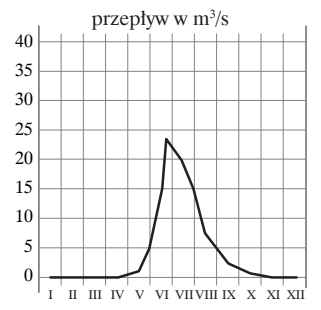
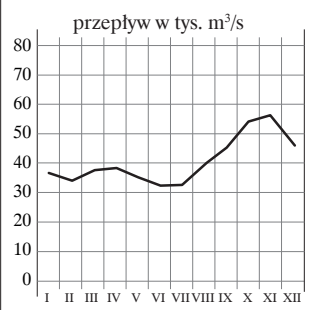
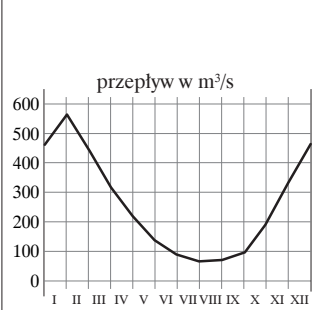
	
Ujście:	Ujście: .....
Sposób powstania:	Sposób powstania:
Przykład wykorzystania ujścia:	Przykład wykorzystania ujścia:

Zadanie 13. (2 pkt)

Podanym wykresom przedstawiającym przepływy w rzekach przyporządkuj rzekę oraz przyczynę zróżnicowania stanów wody.

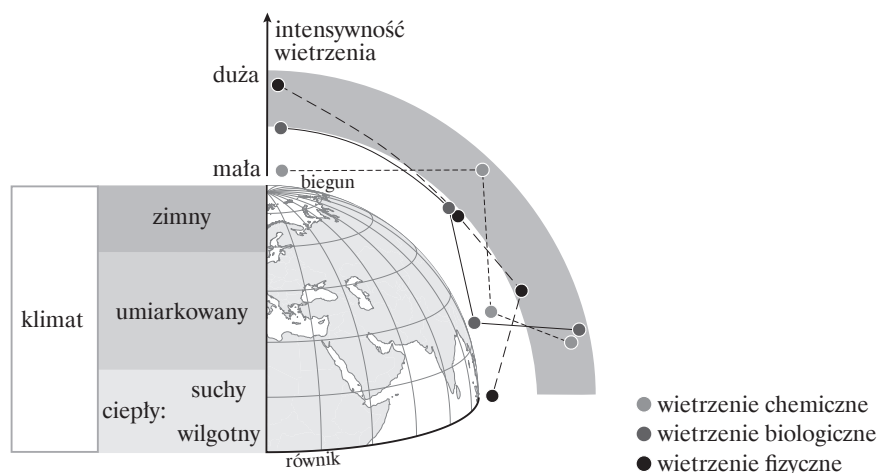
Przykłady rzek: *Jenisej, Ren (górny bieg), Kongo, Ganges, Loara*

Przyczyny zróżnicowania stanów wody: *deszcze zenitalne, topnienie śniegu, deszcze monsunowe, topnienie lodowców górskich, mniejsze parowanie w okresie zimowym*

	 <p>przepływ w m³/s</p>	 <p>przepływ w tys. m³/s</p>	 <p>przepływ w m³/s</p>
Przykład rzeki			
Przyczyny zróżnicowania stanów wody			

Zadanie 14. (1 pkt)

Uzasadnij twierdzenie, że rodzaj i intensywność procesu wietrzenia zależą od rodzaju klimatu. Podaj po jednym argumentie do dwóch wybranych rodzajów wietrzenia.

1. ....
2. ....

Zadanie 15. (1 pkt)

Na podstawie poniższych tekstów i własnej wiedzy wyjaśnij, podając trzy argumenty, dlaczego skutki trzęsień ziemi na obszarach słabo rozwiniętych gospodarczo i wysoko rozwiniętych są tak różne.

11 marca 2011 roku, o godzinie 14.46 miejscowego czasu, Japonię nawiedziło trzęsienie ziemi o sile 9 w skali Richtera. Wstrząsy wywołały gigantyczną, nawet 23-metrową falę tsunami. Trzęsienie i tsunami najprawdopodobniej spowodowały śmierć ok. 26 tys. ludzi. [...]. Straty materialne spowodowane przez kataklizm oszacowano na 300 miliardów USD. Około 130 tys. ludzi, pozbawionych dachu nad głową, a często i dobytku całego życia, zakwaterowano w tymczasowych schroniskach. Co najmniej trzech lat będzie potrzeba na realizację takich zadań, jak odbudowa dróg i budowa tymczasowych mieszkań – powiedział jeden z członków panelu doradczego [...]. Rząd przyjął [...] budżet dodatkowy wysokości (w przeliczeniu) prawie 50 miliardów USD, zapewniający rozpoczęcie odbudowy [...]. Kolejne budżety nadzwyczajne będą zapewne obejmować podwyżki podatków i emisje obligacji.

Źródło: PAP

Katakлизм, jaki nawiedził Haiti 12 stycznia 2010 roku, zmienił wszystko. Wypisarskie państwo zostało zdewastowane, a śmierć poniosło aż 316 tysięcy ludzi. [...]. Magnituda trzęsienia była spora, [...] dochodziła do 7 stopni w skali Richtera. [...]. Sejsmolodzy ustalili również, że epicentrum znajdowało się w okolicy stolicy kraju Port-au-Prince. [...] liche budowle po prostu waliły się na ludzi znajdujących się wewnątrz. [...]. Samo trzęsienie wywołało śmierć i zniszczenie, ale najgorsze dla Haitańczyków miało nastąpić potem. [...] ponad 3 miliony osób dotkniętych efektami trzęsienia. Mogłoby się wydawać, że po trzech latach powinna nastąpić jakaś odbudowa, ale sytuacja nie różni się diametralnie od tej, jaka powstała po trzęsieniu. Wiele osób nadal mieszka w namiotowych miasteczkach, a wśród miejscowej ludności raz za razem wybuchają epidemie cholery. [...] Tragiczne jest, że w trzy lata po tym zdarzeniu nie widać szans na normalizację i szans powrotu do tego poziomu życia, jaki Haitańczycy mieli przed trzęsieniem.

Źródło: zmianynaziemi.pl/kategoria/haiti.

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....

Zadanie 16. (2 pkt)

Na mapie zaznaczono granice płyt litosfery.

Wybierz literę, którą na mapie oznaczono strefę kolizji płyt litosfery. Podaj nazwy dwóch procesów charakterystycznych dla tej strefy i wyjaśnij, dlaczego zachodzą one w tym miejscu.

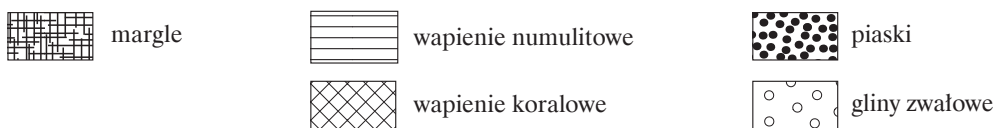
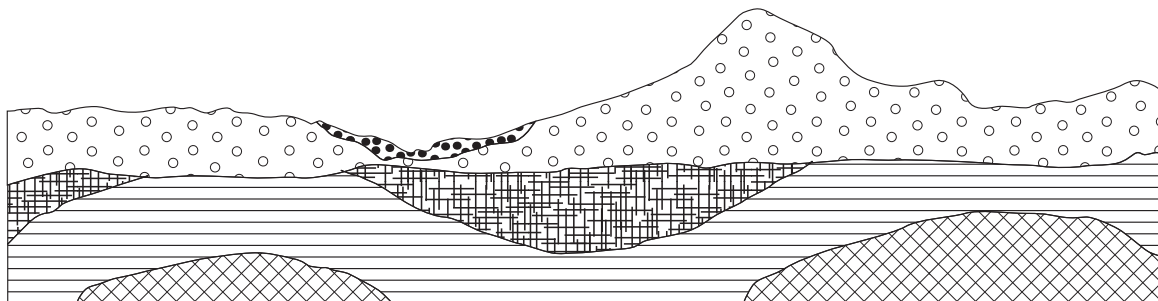
Strefa kolizji: .....

Proces	Wyjaśnienie

Zadanie 17. (2 pkt)

Na podstawie przekroju geologicznego ustal chronologię podanych wydarzeń geologicznych. Ułóż je w kolejności od najstarszego do najmłodszego.

- A. zalew morza
- B. powstanie moreny dennej i czołowej
- C. nasunięcie lądolodu
- D. akumulacja osadów w dnie doliny
- E. sfałdowanie osadów
- F. powstanie powierzchni zrównania
- G. powstanie pradoliny

Zadanie 18. (2 pkt)

Na podstawie rodzaju skał i sposobu ich powstawania można określić warunki środowiska, jakie panowały w czasie formowania się danej skały.

Dopasuj podane skały do odpowiednich wydarzeń i warunków środowiskowych.

A. glina zwałowa	1. płytkie, ciepłe morze
B. bazalt	2. intruzje magmowe
C. węgiel kamienny	3. gorący i wilgotny klimat
D. sól kamienna	4. obecność lądolodu
E. granit	5. obecność głębokiego morza
	6. wybuchy wulkanów

A. .... B. .... C. .... D. .... E. ....

Zadanie 19. (1 pkt)

a) Podkreśl trzy gleby astrefowe.

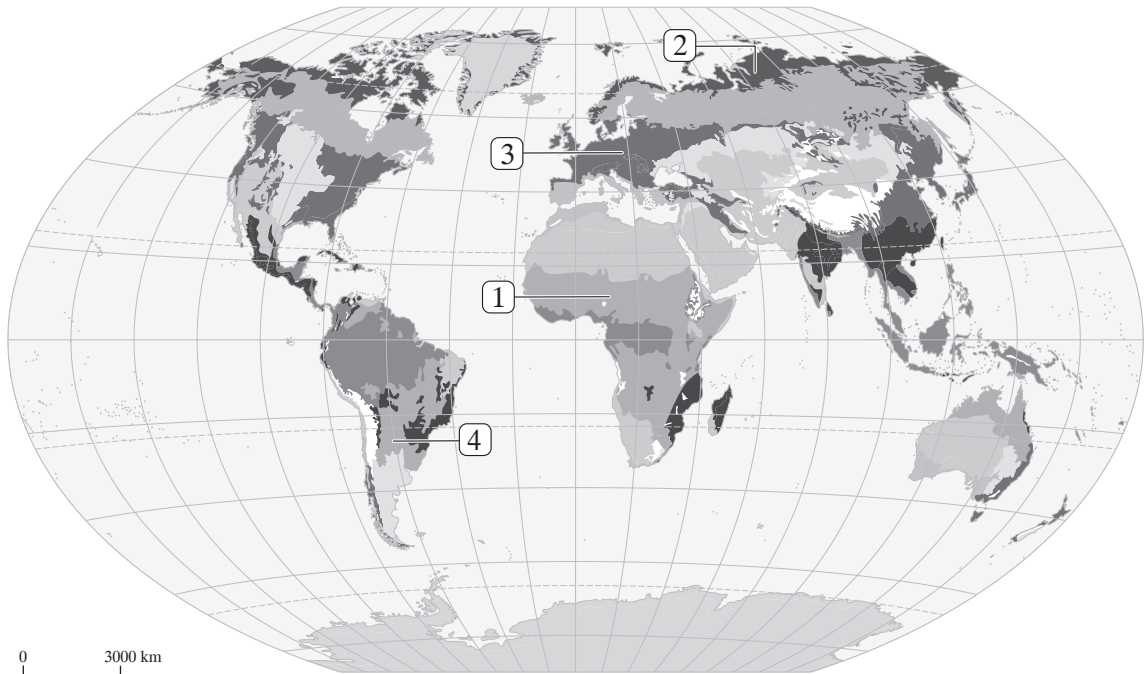
gleba bielkowa, mada, gleba laterytowa, rędzina, czarnoziem, górską inicjalna

b) Podkreśl trzy najżyźniejsze gleby.

gleba bielkowa, mada, gleba laterytowa, rędzina, czarnoziem, górską inicjalna

Zadanie 20. (1 pkt)

Na mapie zaznaczono obszary występowania formacji roślinnych.
Podaj nazwy formacji zaznaczonych na mapie numerami 1–4.

- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....
- 4. ....

Zadanie 21. (1 pkt)

Porównaj wilgotne lasy równikowe i lasy liściaste klimatu umiarkowanego. Podaj trzy różnice między nimi.

- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....

Zadanie 22. (1 pkt)

Gospodarka leśna w krajach rozwiniętych jest prowadzona w sposób racjonalny, natomiast w krajach rozwijających się – w sposób rabunkowy.

Podaj po dwa powody pozyskiwania drewna w tych grupach krajów.

Kraje rozwinięte:

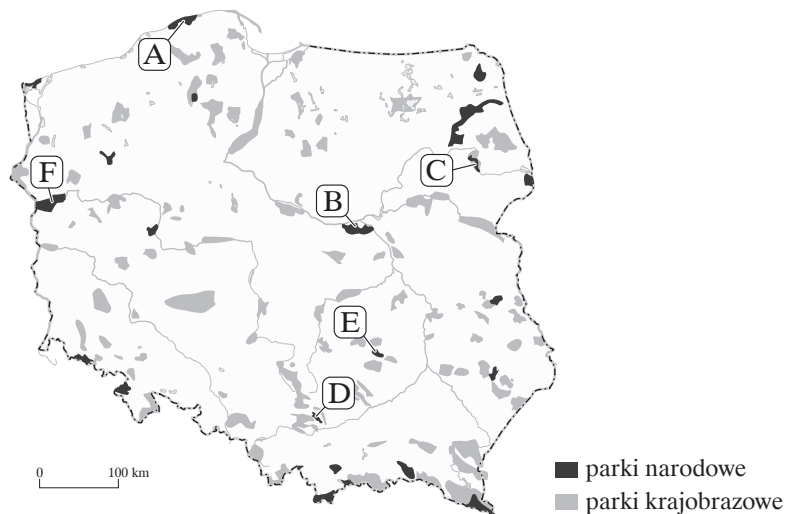
1. ....
2. ....

Kraje rozwijające się:

1. ....
2. ....

Zadanie 23. (2 pkt)

Na podstawie opisu rozpoznaj parki narodowe. Zapisz ich nazwy oraz przyporządkuj im odpowiednie litery z mapy.

Lp.	Charakterystyka parku	Litera na mapie	Nazwa parku
1.	Park ten powstał w celu ochrony największego w Europie kompleksu wydm śródlądowych. Jest siedliskiem łosia – symbolu tego parku – oraz ostoją ptactwa o randze europejskiej.		
2.	Ten park narodowy chroni rozległą, silnie zabagnioną i pokrytą szuwarami dolinę rzeki dzielącej się tu na wiele koryt. Rzeka i jej dopływy tworzą unikalne krajobrazy, nazywane „Polską Amazonią”. Jest to jedyny w Polsce park narodowy, w którym nie ma wydzielonego obszaru ochrony ścisłej.		
3.	Występują tutaj unikalne w skali europejskiej piargi kamieniste zbudowane z bloków piaskowców kwarcytowych, nieporośnięte roślinnością drzewiastą i krzewiastą, zwane gołoborzami. Znajdują się tu lasy o naturalnym charakterze, w których można zobaczyć jedno z najstarszych w kraju modrzewie polskie, których wiek określa się na 250–300 lat.		

Zadanie 24. (1 pkt)

W plejstocenie na terenie Polski miało miejsce kilka zlodowaceń, podczas których obszar kraju częściowo lub niemal całkowicie był pokryty lądolodem.

Podaj po jednym przykładzie wpływu lądolodu na elementy środowiska przyrodniczego w Polsce.

Lp.	Element środowiska przyrodniczego	Wpływ lądolodu
1.	litosfera	
2.	pedosfera	
3.	hydrosfera	

Zadanie 25. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę określeniami wybranymi spośród podanych.

Proces rzeźbotwórczy: *abrazja, krasowienie, denudacja*

Forma rzeźby: *mierzeja, gołoborze, klif*

Kraina geograficzna: *Góry Świętokrzyskie, Polesie Lubelskie, Pojezierze Kaszubskie*

Czynnik rzeźbotwórczy	Proces rzeźbotwórczy	Forma rzeźby	Kraina geograficzna
zamróz	wietrzenie mrozowe		
morze			Wyspa Wolin
woda opadowa		polje	

Zadanie 26. (1 pkt)

Nie wszystkie złoża surowców mineralnych są eksploatowane. W tabeli podano wybrane przyczyny braku eksploatacji różnych surowców.

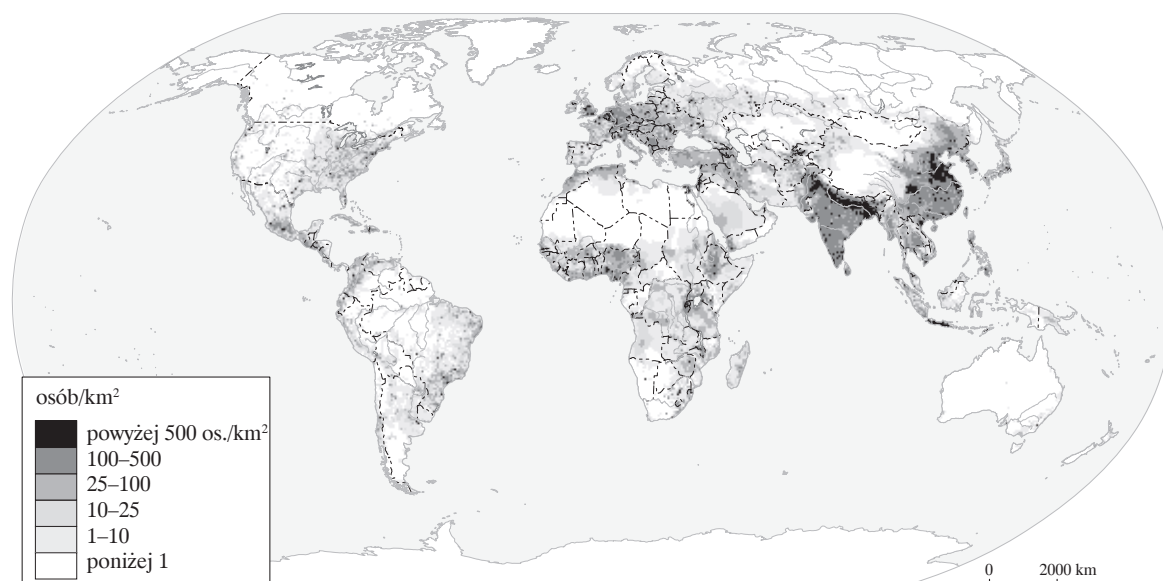
Przyporządkuj podane surowce do odpowiednich przyczyn braku eksploatacji.

ruda żelaza, węgiel kamienny, węgiel brunatny, siarka

Lp.	Przyczyna braku eksploatacji surowca	Surowiec
1.	nieopłacalność wynikająca z tańszych sposobów pozyskiwania	
2.	wysokie koszty wydobywania, złe warunki geologiczne	
3.	względy ekologiczne	
4.	brak potrzeby eksploatacji wynikający z wystarczającej ilości tego surowca pozyskiwanego w innych miejscach	

Zadanie 27. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie ludności na Ziemi.

Na podstawie mapy i własnej wiedzy oceń prawdziwość każdej informacji. Wpisz znak X w odpowiednie miejsca tabeli.

Lp.	Informacja	Prawda	Falsz
1.	Przeważająca część ludności świata koncentruje się w głębi kontynentów.		
2.	Najbardziej atrakcyjne osiedleńczo są tereny równinne.		
3.	Największą gęstością zaludnienia charakteryzują się tereny o dogodnych warunkach do rozwoju rolnictwa.		
4.	Obszary, na których występują aktywne wulkany, charakteryzują się bardzo małą gęstością zaludnienia.		
5.	Jedną z przyczyn dużej koncentracji ludności jest występowanie surowców mineralnych.		

Zadanie 28. (1 pkt)

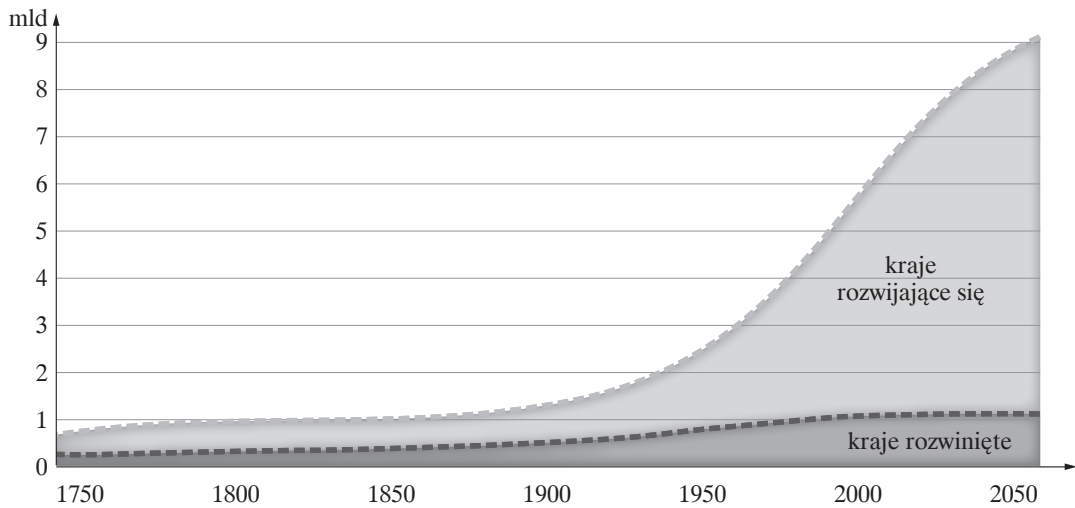
Wyjaśnij, czym jest spowodowany wysoki przyrost liczby ludności w państwach słabo rozwiniętych Afryki. Podaj trzy przyczyny tej sytuacji.

1. ....
2. ....
3. ....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 29. (1 pkt)

Na wykresie przedstawiono liczbę ludności od 1750 r. oraz prognozę do 2050 r. w krajach rozwijających się oraz w krajach rozwiniętych.

Porównaj dane dotyczące liczby ludności w latach 1750–2050. Sformułuj dwa wnioski.

1. ....
2. ....

Zadanie 30. (1 pkt)

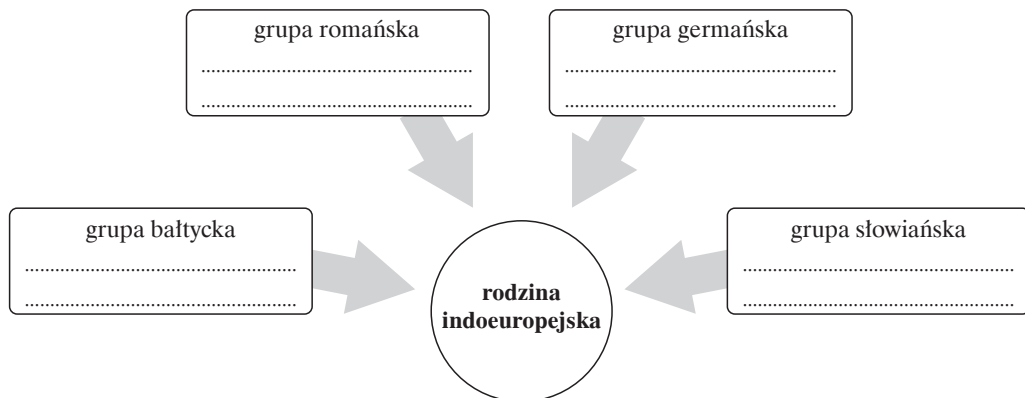
Wymień trzy społeczne skutki wysokiego przyrostu naturalnego w państwach słabo rozwiniętych.

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 31. (2 pkt)

Przyporządkuj wymienione nazwy języków do odpowiednich grup językowych.

angielski, islandzki, polski, ukraiński, portugalski, włoski, litewski, łotewski

Zadanie 32. (1 pkt)

Na podstawie opisów określ typ fizjonomiczny miast oraz podaj przykład miasta o takim układzie fizjonomicznym.

Typ fizjonomiczny: *miasto barokowe, miasto epoki przemysłowej, miasto renesansowe*

Miasto: *Białystok, Zamość, Łódź*

Charakterystyka	Typ fizjonomiczny	Przykład miasta
1. Zaczyna zanikać funkcja obronna. Rezydencja wymaga większego oddalenia od miasta, leży w obrębie parku. Szerokie drogi dojazdowe łączą rezydencję z kościołem i ratuszem. Ośrodkami życia towarzyskiego stały się place ozdobione fontannami, kolumnami i zielenią.		
2. Chaotycznie rozmieszczone fabryki i dzielnice mieszkalne. Domy robotników źle wyposażone, przemieszane z fabrykami. Ulice proste, długie, dogodne dla komunikacji.		

Zadanie 33. (1 pkt)

Wśród regionów rolniczych świata wyróżnia się między innymi Region Zachodnioeuropejski i Region Ameryki Łacińskiej.

Dopasuj odpowiednie cechy rolnictwa, charakterystyczne dla danego regionu, stawiając w odpowiednim miejscu znak +.

Cecha rolnictwa	Region Zachodnioeuropejski	Region Ameryki Łacińskiej
Rolnictwo ekstensywne		
Produkcja mieszana roślinno-zwierzęca		
Dominacja gospodarstw o wysokiej towarowości		
Duża rola rolnictwa plantacyjnego		

Zadanie 34. (1 pkt)

Zaproponuj trzy przykłady działań protekcyjnych państwa, które mogą podnieść konkurencyjność rolnictwa danego kraju.

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 35. (1 pkt)

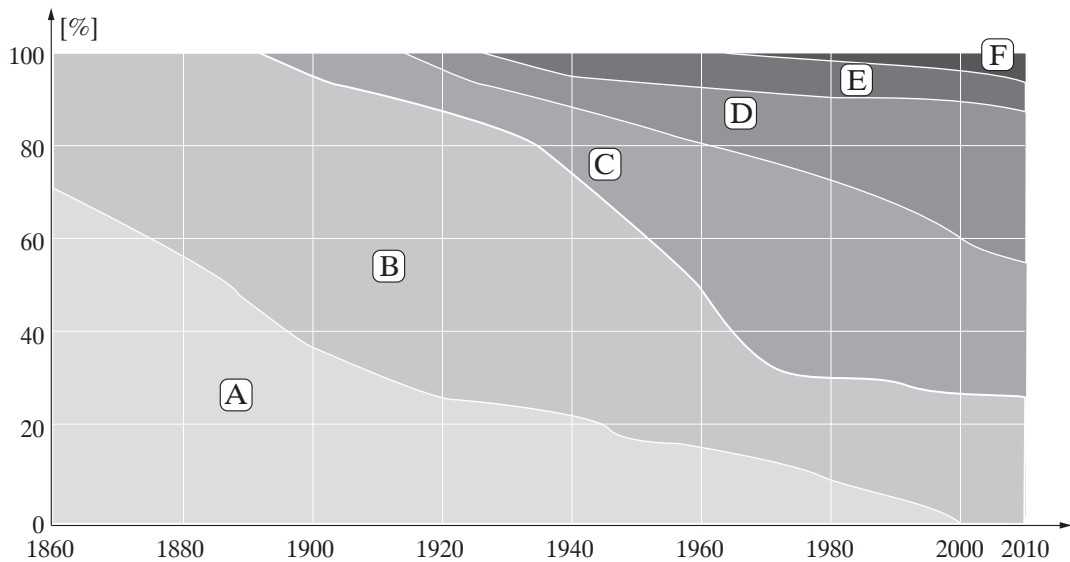
Podaj dwa przykłady wpływu uwarunkowań międzynarodowych na rentowność rolnictwa w danym państwie.

1. ....
2. ....

Zadanie 36. (2 pkt)

Na schemacie przedstawiono bilans energetyczny świata od 1860 r.

Utwórz legendę do schematu. Dopasuj do poszczególnych źródeł energii odpowiadające im litery z diagramu.

ropa naftowa: .....

drewno: .....

gaz ziemny: .....

źródła odnawialne: .....

paliwa jądrowe: .....

węgiel: .....

Zadanie 37. (1 pkt)

Wskaź źródło energii, które nie jest obecnie wykorzystywane w Polsce.

- a) energia spadku wody
- b) energia pływów i prądów morskich
- c) energia geotermiczna
- d) energia słoneczna
- e) energia biomasy

Zadanie 38. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego wykonaj polecenia.

Jak Tarnogród się przekonał do gazu ziemnego

Tarnogród, siedmiotysięczna gmina na granicy Lubelszczyzny i Podkarpacia, nie miał szans na gaz ziemny z krajowej sieci, bo najbliższa nitka z Zamościa do Lubaczowa przebiegała ponad 40 km od granic miasteczka. Zasobność tarnogrodzkich złóż gazu ziemnego oszacowano trzema metodami na 450 mln metrów sześć., co dla gminy wystarczyłoby na jakieś 200 lat. [...] W Woli Różanieckiej, gdzie zaplanowano wykonanie pierwszego odwiertu do gazowej inwestycji, nie było co prawda blokad i przykuwania się do ogrodzenia, ale ludzie po domach dyskutowali. – Samochody gazowników będą rozjeżdżać drogi, niszczyć uprawy na polach. No i jeszcze ta kwestia bezpieczeństwa. [...] U nas nie ma wielkich firm, jedyną szansą jest czyste powietrze, zdrowa żywność i agroturystyka. – Tylko kto tu przyjedzie, kiedy w piecach wciąż będziecie palić odpadkami z okolicznych fabryk mebli? [...]. Gazyfikacja, którą zakończono w 1994 r., pochłonęła prawie 1,6 mln zł. [...] Tylko przez pierwsze trzy lata wydobycia płacili rachunki tej samej wysokości, co pozostali odbiorcy w kraju. [...] Dziś płacą o blisko 20 proc. mniej. Omijamy sieć krajową, a przez to ludzie nie płacą różnego rodzaju opłat przesyłowych [...]. I tak, za metr sześcienny gazu płacimy ok. 1,7 zł, a nasi sąsiedzi z innych gmin – ponad 2 zł. W Tarnogrodzie pionierem gazowych inwestycji były władze gminy, które w siedzibie magistratu, domu kultury i szkole zrezygnowały z węglowych kotłowni (oszczędność na kilkunastu etatach palaczy). Potem masowo na grzanie gazem przeczuli się mieszkańcy. W drugiej połowie lat 90. miał je co trzeci dom w gminie. [...] Na terenie gminy powstaje za to coraz więcej gospodarstw produkujących zdrową żywność. W tej chwili jest już ich ponad trzydzieści. Ich właściciele skupieni w grupy producenckie uprawiają owoce i warzywa bez stosowania nawozów sztucznych. Ich klientami są m.in. modne warszawskie sklepy. [...] Latem na obrzeżach miasta otwarto największą w południowej części Lubelszczyzny przetwórnę owoców miękkich: malin, truskawek, porzeczek. Jej część należy właśnie do właścicieli gospodarstw produkujących zdrową żywność. Gdyby nie sieć gazowa, przetwórnia pewnie pod Tarnogrodem by nie powstała.

Źródło: http://wyborcza.biz/biznes/1,101562,12800644,Jak_Tarnograd_sie_przekonal_do_gazu_ziemnego.html
Jacek Brzuszkiewicz, Sławomir Skomra [dostęp: 06.11.2012, aktualizacja: 05.11.2012 19:44].

a) Wymień trzy korzyści ekonomiczne dla mieszkańców Tarnogrodu, jakie wynikają z eksploatacji gazu ziemnego.

1. ....
2. ....
3. ....

b) Wyjaśnij, w jaki sposób gazyfikacja opisywanego obszaru wpłynęła na stan środowiska naturalnego. Podaj przykład.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 39. (1 pkt)

W najbliższych latach prawdopodobnie rozwinie się w Polsce energetyka jądrowa.

Podaj trzy argumenty przemawiające za tym, że warto inwestować w to źródło energii, oraz trzy argumenty przeciwko rozwojowi tego rodzaju energetyki.

Za:

1. ....
2. ....
3. ....

Przeciw:

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 40. (1 pkt)

Zaznacz poprawną odpowiedź na pytanie: Jakie zalety gazu ziemnego powodują, że jest on konkurencyjny w stosunku do pozostałych tradycyjnych źródeł nieodnawialnych?

- A. Gaz ziemny jest surowcem występującym powszechnie, ma szerokie zastosowanie m.in. w przemyśle chemicznym, jest całkowicie nieszkodliwy dla środowiska.
- B. Gaz ziemny jest mniej szkodliwy dla środowiska niż inne tradycyjne źródła energii. Instalacje do przetwórstwa gazu ziemnego nie wymagają aż tak dużych nakładów jak rafinerie ropy naftowej. Jego sprawność energetyczna jest znacznie wyższa niż węgla kamiennego czy brunatnego.
- C. Koszty transportu gazu ziemnego są niższe niż innych surowców energetycznych. Występuje w dużych ilościach na wszystkich kontynentach. Służy do produkcji wszystkich rodzajów energii.

Zadanie 41. (1 pkt)

Wymień dwie branże przemysłu chemicznego w Polsce, w których po 1990 r. wyraźnie wzrosło zaangażowanie kapitału zagranicznego.

1. ....
2. ....

Zadanie 42. (1 pkt)

Wyjaśnij, podając jeden argument, dlaczego największe zakłady produkcji nawozów fosforowych zostały zlokalizowane w Policach.

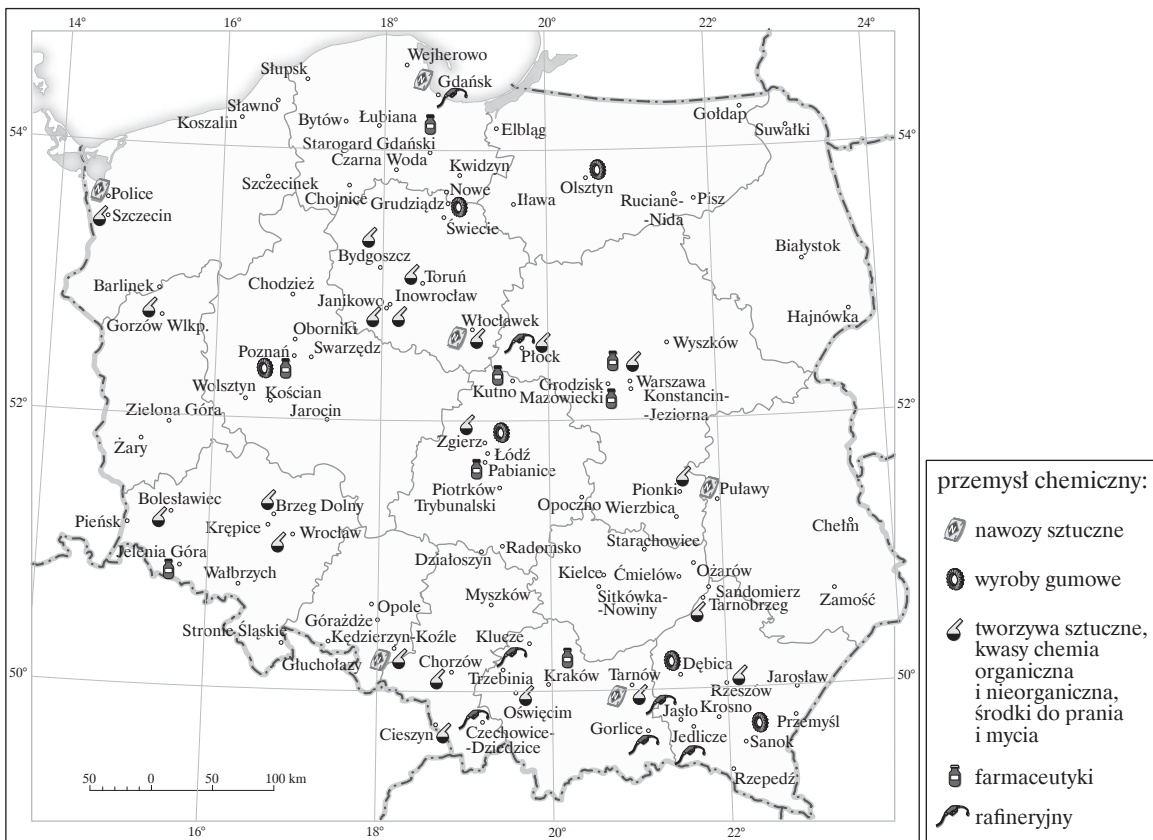
.....

.....

.....

Zadanie 43. (1 pkt)

Korzystając z mapy oraz własnej wiedzy, wybierz odpowiedź fałszywą.

Cechą rozmieszczenia przemysłu chemicznego w Polsce jest:

- A. lokalizacja ośrodków nad rzekami.
- B. koncentracja w pobliżu dużych miast.
- C. koncentracja niektórych branż na obszarach górnictwa węglowego.
- D. lokalizacja na obszarach podgórskich w celu ograniczenia wpływu przemysłu na środowisko.

Zadanie 44. (2 pkt)

Oceń prawdziwość każdej informacji. Wpisz znak X w odpowiednie komórki tabeli.

Lp.	Informacja	Prawda	Fałsz
1.	Na obszarze Polski zalegają wody termalne średnio- i wysokotemperaturowe, pozwalające na wykorzystanie ich do produkcji energii.		
2.	Centralna Polska to obszar o bardzo korzystnych warunkach do pozyskiwania energii wiatru.		
3.	Na Wyżynie Lubelskiej istnieją korzystne warunki do rozwoju energetyki solarnej.		
4.	Potencjał hydroenergetyczny polskich rzek nie jest w pełni wykorzystany.		
5.	Ilość biomasy produkowanej w Polsce stwarza dogodne warunki do powstawania ciepłowni wykorzystujących ten surowiec.		

Zadanie 45. (1 pkt)

Podaj dwa przyrodnicze uwarunkowania, przez które transport śródlądowy w Polsce nie odgrywa tak dużej roli jak w Niemczech, Holandii czy Francji.

1. ....
2. ....

Zadanie 46. (1 pkt)

W transporcie morskim obserwuje się dużą specjalizację zarówno statków, jak i portów.

Do podanych charakterystyk dopasuj odpowiedni typ statku, wybierając spośród podanych.

drobnicowiec, zbiornikowiec, chłodnicowiec, masowiec

a) Służy do przewozu ładunków w postaci suchej i luźnej bez opakowania.

.....

b) Transportuje się nim głównie surowce płynne, np. ropę naftową, skroplony gaz, benzynę.

.....

c) Statek ten przewozi towary przemysłowe zapakowane, np. na paletach czy w kontenerach.

.....

Zadanie 47. (2 pkt)

Wśród globalnych zagrożeń środowiska wyróżnia się trzy podstawowe: efekt cieplarniany, kwaśne deszcze i dziurę ozonową.

Rozpoznaj zagrożenia, których dotyczą opisy. Wskaż po dwa skutki, do których te zagrożenia mogą doprowadzić.

Lp.	Opis	Rodzaj zagrożenia	Możliwe skutki
1.	Powstaje na skutek emisji do atmosfery dwutlenku węgla (spalanie kopalni, wycinanie lasów), metanu (chów zwierząt), podtlenku azotu (spaliny samochodowe, nawozy sztuczne).		1. .... 2. ....
2.	Powstaje na skutek emisji do atmosfery chloru, freonów i aerozoli (przemysł i gospodarstwa domowe).		1. .... 2. ....
3.	Powstaje na skutek emisji do atmosfery tlenków siarki i azotu (spalanie paliw kopalnych).		1. .... 2. ....

Zadanie 48. (2 pkt)

Według światowej organizacji ds. turystyki najczęściej odwiedzanym przez turystów regionem świata jest Europa.

Podaj nazwę państwa, w którym występuje podana atrakcja turystyczna, oraz wstaw na mapie w odpowiednim miejscu numer odpowiadający temu państwu.

Atrakcja	Kraj	Numer na mapie
Most Karola		1
Wyspa Saint Michel		2
Pałac Dożów		3
Brama Brandenburska		4
Dubrownik		5

Zadanie 49. (2 pkt)

Wśród organizacji międzynarodowych ważną rolę odgrywają organizacje gospodarcze. Do podanych charakterystyk dopasuj odpowiednią organizację. Wpisz znak +, jeśli Polska jest członkiem danej organizacji, lub znak –, jeśli Polska nie jest jej członkiem.

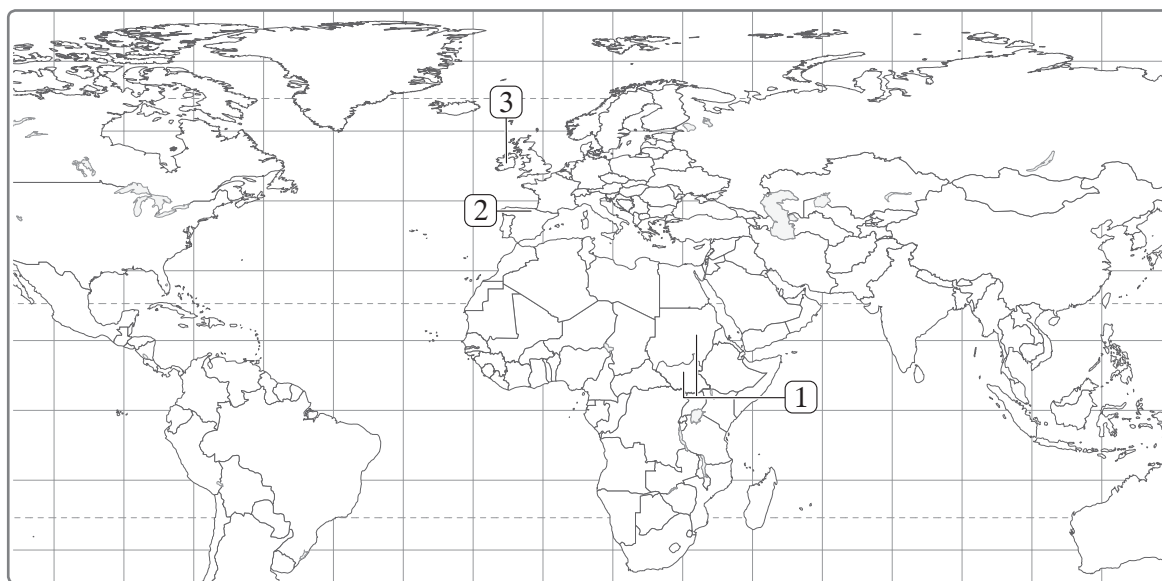
OPEC, APEC, NAFTA, EFTA, WTO

Lp.	Cele organizacji	Organizacja	Przynależność Polski
1.	Stworzenie strefy wolnego handlu na terenie państw członkowskich Ameryki.		
2.	Liberalizacja handlu międzynarodowego poprzez przeciwdziałanie protekcyjnej polityce państw.		
3.	Przyspieszenie wzrostu gospodarczego państw członkowskich, prowadzenie wspólnej polityki gospodarczej z państwami UE.		
4.	Ustalanie wysokości cen i wielkości wydobycia ropy naftowej.		

Zadanie 50. (2 pkt)

Na mapie zaznaczono państwa objęte konfliktami zbrojnymi.

Przy podanych przyczynach konfliktów wpisz nazwy państw, na których terenie miały lub mają one miejsce, oraz strony konfliktu.

Lp.	Przyczyny konfliktu	Miejsce konfliktu	Strony konfliktu
1.	Kontrola nad złożami ropy naftowej		
2.	Chęć uzyskania autonomii		
3.	Różnice religijne oraz chęć przynależności do innego państwa		

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)